

АКТУАЛЬНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

Колосальні успіхи інформаційної системи освіти породжують прагнення розширювати об'єми інформації і відповідно збільшувати тривалість навчання, що приводить до необхідності її подальшого удосконалення [1]. Перехід на нові навчальні технології дозволить здійснити якісне оновлення освіти (йдеться про комп'ютерні технології, тренінги, дистанційне навчання). Головним недоліком вузівської освіти при цьому є відсутність активної діяльності студента, який часто пасивно сприймає інформацію, що не відповідає сучасним потребам. Таким чином, сучасний стан підготовки фахівців у вищих навчальних закладах диктує необхідність пошуку нових шляхів підвищення якості їхньої теоретичної підготовки, готовності до самостійної творчої праці [3].

Сучасні засоби навчання (комп'ютери, телекомунікаційні засоби зв'язку, інтерактивне програмне і методичне забезпечення) дають можливість інтенсифікації занять різних форм навчання, але найбільше значення має установка на активну самостійну роботу студента, організація самопідготовки, методичне й організаційне забезпечення самостійної роботи студентів.

В умовах інтенсифікації сучасного освітнього процесу досягти цього шляхом застосування тільки традиційних засобів навчання неможливо, особливе визнання в даному випадку отримують активні методи, зокрема, ділові ігри, високий творчий потенціал яких отримав широку підтримку педагогічної і методичної громадськості. Їхнє застосування дозволяє організувати творчу самостійну роботу студентів, пропонуючи завдання пізнавально-пошукового характеру, які б викликали пізнавальний інтерес, вели до певних інтелектуальних ускладнень, створюючи умови для активного і самостійного засвоєння нових знань. Використання активних методів навчання змінює стереотип традиційного освітнього процесу, коли студент лише відтворює те, про що повідомляється в лекціях, при цьому не виникає установки на активну самостійну роботу. В результаті студенти, вивчивши теорію, не вміють застосувати свої знання на практиці.

Проблема становлення самостійної активної особистості студента в ході його підготовки до майбутньої професійної діяльності – одна з ключових в психолого-педагогічній роботі. Самостійність в навчанні і безперервність самоосвіти обов'язкова не тільки для студентів, але й для викладачів – не маючи

попередніх теоретичних і практичних навиків, молоді фахівці вимушені діяти методом проб і помилок.

Самостійна робота студента посідає визначальне місце в процесі перебудови підготовки фахівців. Організація даного виду навчальної діяльності пов'язана з цілим рядом достатньо складних педагогічних проблем. Спробуємо перерахувати деякі з них. Перш за все це відсутність чітких методик щодо навиків самостійної роботи, визначення реального бюджету часу студентів і його раціонального використання, а також визначення шляху оптимального поєднання навчальної, пізнавальної і наукової роботи студентів в цілісному навчальному процесі вищої школи.

Найчастіше в навчальному процесі вузу відсутня диференціація характеру самостійної роботи залежно від специфіки конкретної дисципліни чи спеціальності. Крім того, не завжди простежується цільова практична функція окремої дисципліни, що вивчається, тим більш в контексті з науковою актуальною проблематикою. Ще мало акцентується увага на підготовці викладача, здатного шляхом застосування активних методів навчання організувати творчу самостійну діяльність студента, допомогти йому у виборі професійних орієнтирів. Іншим, не менш важливим, аспектом самостійної роботи є розвиток навиків творчості, пізнавальної активності, самостійності і системності мислення для успішного розв'язання життєвих і професійних задач, з якими неминуче зіткнуться молоді фахівці. В багатьох дослідженнях самостійна робота студентів розглядалася лише в плані її активізації.

Для поліпшення підготовки студентів самостійну роботу необхідно розглядати в плані її інтенсифікації, який передбачає не тільки посилення діяльності викладача з підвищення активності студентів, але і розв'язання усіх питань, що стосуються підвищення якості і ефективності самостійної роботи.

Всі особливості, що визначають самостійну роботу студентів, за своїм змістом зводяться до одного: «коли студенти виконують свою діяльність без безпосереднього керівництва зі сторони викладача, говорять про те, що в навчальному процесі застосовується метод самостійної роботи» [2].

Проте такий підхід до визначення самостійної роботи не може бути задовільним в системі розвиваючого навчання, оскільки він виходить лише з форми організації навчального процесу, а не його

сутнісної сторони. Самостійна робота суб'єкта не вичерпується ні фактом відсутності викладача, ні навіть здатністю виконати ті або інші завдання без допомоги викладача. Вона включає більш істотну здатність: без якої-небудь допомоги, свідомо ставити перед собою ті або інші задачі, цілі, планувати свою діяльність і здійснювати її.

Саме такий підхід до розуміння самостійної роботи в процесі навчання дає право відносити його до системи розвиваючого навчання, яке в науковій школі розвиваючого навчання професора А. В. Петрова визначається як формування здатності і вміння студента до самоосвіти, самовиховання, саморозвитку та свідомої регуляції особистої активності, тобто самостійна робота повинна розглядатися як поняття рівня: репродуктивна, продуктивна і творча робота.

Підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів можна досягти, якщо на всіх етапах навчального процесу активно використовувати:

- накопичений в процесі початкової ділової гри досвід самостійної творчої діяльності в навчанні і майбутній професії;

- системний підхід до розв'язання поставленої задачі в умовах «стиснутого часу»;

- навчальну ділову гру як спосіб проведення експерименту і з метою обробки результатів дослідження;

- моделі організації самостійної роботи студентів.

В процесі ділової гри розвивається цілеспрямованість, активність, динамічність і продуктивність мислення, міцність і оперативність пам'яті, прагнення до досконалості і віра у свої сили. З дидактичної точки зору ігрове навчання перспективне тим, що не суперечить сучасним педагогічним теоріям і може стати однією з форм інтегрованого навчання.

Самостійність студентів в навчальній діяльності пов'язана з формуванням у них навиків творчої праці. В компоненти загальних навиків останнього входять: вміння планувати самостійну роботу, раціонально її організувати, здійснювати самоконтроль і вміння працювати в певному темпі. Сформувані у студента творчу самостійність можливо тільки

за умови, якщо студент навчиться долати труднощі в процесі отримання знань, а також на етапі їхнього застосування. Враховуючи роль викладача в організації самостійної роботи, очевидним є і те, що неможливо будувати організацію самостійної діяльності студентів без врахування їхніх потреб. Дослідження останніх років показують, що досить багато студентів не задоволені обставинами організації самостійної роботи, її результатами, зворотним зв'язком з викладачами, контролем.

Студенти відзначають такі позитивні моменти в організації самостійної роботи: надання їм можливості творчої самореалізації особистості; можливість пізнання нового як отримання додаткових знань; розвиток культури мислення; більш глибоке освоєння матеріалу; розвиток індивідуальних якостей особистості; вироблення своєї точки зору з питання, що вивчається, а також можливість для спілкування між собою в процесі навчання.

Разом з цим існує ряд перешкод, які виникають у студентів в процесі самостійної роботи: відсутність уміння самостійно працювати; брак уміння пов'язувати теоретичні знання з практикою. Це свідчить про те, що проблема організації самостійної роботи стоїть достатньо гостро. З метою зміни такого стану необхідно збагатити мету і зміст самостійної роботи, що дозволить змінити мотивацію у студентів. При цьому зміняться і основні орієнтири самостійної діяльності: замість бажання скласти іспит або залік студенти прагнуть досягнення певного професійного і майбутнього матеріального та суспільного положення.

Висновки. Чітко спланована організація самостійної роботи студентів дозволить вирішити такі задачі: розвинути творчу активність, спостережливість, логічне мислення; прищепити культуру розумової і фізичної праці, навчитися самостійно працювати, прагнути досягнення поставленої мети; постійно вдосконалюватись у вибраній професії після закінчення вузу. Самостійна діяльність студентів відіграє вирішальну роль у формуванні їх як майбутніх фахівців.

Література

1. Борисова Н. В. От традиционного через модульное к дистанционному образованию / Н. В. Борисова. – М. : Домодово : ВИПК МВД России, 2000. – 174 с.
2. Змиевская Е. В. Учебная деловая игра в организации самостоятельной работы студентов / Е. В. Змиевская. – М., 2003. – 169 с.
3. Петров А. В. Самостоятельная познавательная деятельность в системе развивающего обучения / А. В. Петров, О. В. Петрова, Л. В. Цулая // Наука, культура, образование. – № 8/9. – 2001. – С. 150 – 154.

УДК 378.14

АКТУАЛЬНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Шумейко І. А

Резюме. Досліджували сучасні засоби навчання, інтерактивне програмне і методичне забезпечення. В результаті виявлено, що самостійна діяльність студентів відіграє вирішальну роль у формуванні їх як майбутніх фахівців.

Ключові слова: самостійна робота, методичне забезпечення, сучасні засоби навчання.

УДК 378. 14

АКТУАЛЬНОСТЬ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

Шумейко И. А

Резюме. Исследовали современные средства обучения, интерактивное программное и методическое обеспечение. В результате выявлено, что самостоятельная деятельность студентов играет решающую роль в формировании их как будущих специалистов.

Ключевые слова: самостоятельная работа, методическое обеспечение, современные средства обучения.

UDC 378. 14

Relevance to Improve Student Organization of Independent

Shumeyko I. A.

Summary. Explored with modern teaching aids, interactive software and methodological support. The result revealed that independent activity of students plays a crucial role in shaping their future as professionals.

Key words: independent work, methodological support, an advanced training.

Стаття надійшла 18. 02. 2013 р.